

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

РОБОЧА ПРОГРАМА

Назва освітньої компоненти	Соціальне страхування
Код та назва спеціальності	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Назва освітньої програми	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Рівень освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	Денна / заочна
Семестр	7
Кількість кредитів ЄКТС	4
Форма підсумкового контролю	екзамен
Розробник програми	Стешенко Олена Дамирівна к.е.н., доцент доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Обов'язкова : цикл професійної підготовки

Курс: 4 / Семестр: 7

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Стещенко Олена Дамирівна, к.е.н, доцент

Профайл викладача – <https://kart.edu.ua/staff/steshenko-od>

Контактна інформація - steshenkoed@kart.edu.ua

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua>

Сторінка курсу в MOODLE - <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15365>

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Метою є оволодіння теоретичними знаннями з питань організації та фінансового забезпечення соціального страхування та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні фондами соціального страхування; набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівників або фахівців суб'єктів соціального страхування.

Основними завданнями освітньої компоненти є:

- з'ясування об'єктивної необхідності, сутності, функцій, принципів і ролі соціального страхування в умовах економіки ринкового типу;
- висвітлення іноземного досвіту у сфері соціального страхування та напрямків вдосконалення соціального страхування в Україні;
- розгляд умов медичного страхування, страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, пенсійного страхування;
- вивчення особливостей недержавного соціального страхування;
- засвоєння знань з державного регулювання соціального страхування

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища
- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем, зокрема страхування.
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Результатами навчання (ПР):

- ПР01. Знати механізм функціонування страхування
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку
- ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Знання здобуті в процесі вивчення дисциплін за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти – ОК «Вступ до фаху», ОК «Фінанси», ОК «Бюджетна система», ОК «Фінанси підприємств», ОК «Економіка праці і соціально-трудова відносини».

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Освітні компоненти підготовки за ОС «магістр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» ОПІ «Фінанси, банківська справа та страхування»: ОК «Соціальна відповідальність та інтелектуальна власність» та ОК «Фінансовий менеджмент на залізничному транспорті».

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку:

SDG 1 : [Подолання бідності]

SDG 3 : [Міцне здоров'я та благополуччя]

SDG 8 : [Гідна праця та економічне зростання]

SDG 16 : [Мир, правосуддя та сильні інституції]

Освітня компонента формує системне розуміння механізмів соціального страхування як інструменту сталого розвитку, соціальної безпеки та економічної стабільності. Через аналіз законодавства, практичні кейси, ситуаційні завдання, розгляд досвіду ЄС, проблем воєнного стану та повоєнного відновлення студенти навчаються оцінювати соціальні ризики, пропонувати шляхи підвищення соціальної справедливості, інклюзії та безбар'єрності, а також формувати ефективні політики у сфері соціального захисту. Результати навчання передбачають здатність працювати в умовах реформування, зміцнювати соціальні інституції та сприяти досягненню Цілей сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль 1

Тема 1 Сутність соціального страхування.

Поняття соціального страхування. Передумови його виникнення. Принципи та функції соціального страхування в Україні.

Тема 2 Державне регулювання соціального страхування

Основи законодавства України із загальнообов'язкового державного соціального страхування. Нормативно-правові особливості регулювання в

умовах воєнного стану. Цифровізація як інструмент усунення бар'єрів у доступі до соціальних послуг. Забезпечення прозорості та фінансової стійкості страхових фондів

Тема 3 Пенсійне страхування

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Джерела формування доходів Пенсійного фонду. Видатки Пенсійного фонду та їх характеристика. Поняття та види пенсій. Пенсійне страхування у період воєнного стану: гарантії виплат; особливості обліку переселенців; пенсійне забезпечення військовослужбовців. Інклюзивність пенсійних послуг (доступність сервісів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп; цифрові канали безбар'єрного обслуговування.

Модуль 2

Тема 4 Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності

Теоретико-організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Особливості виплат під час воєнного стану (спрощені процедури оформлення лікарняних; дистанційна медична оцінка; забезпечення ВПО). Європейські стандарти лікарняних та соціальних послуг. Телемедицина як інструмент безбар'єрності.

Тема 5 Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання

Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Зростання виробничих ризиків у воєнний період: специфіка випадків, пов'язаних з бойовими діями; страхування працівників критичної інфраструктури. Європейські практики управління професійними ризиками.

Тема 6 Соціальне страхування на випадок безробіття

Необхідність, економічний зміст та основні поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Особливості страхування від безробіття у воєнний час, зокрема захист мобілізованих; статус ВПО на ринку праці.

Тема 7 Недержавне соціальне страхування

Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Недержавні пенсійні фонди. Недержавні пенсійні активи. Європейські

стандарти функціонування НПФ: імплементація регламентів EU IORP II; підвищення прозорості та управління активами.

Тема 8 Іноземний досвід у сфері соціального страхування

Організація соціального страхування. Медичне страхування. Соціальна допомога з материнства. Соціально-демократична модель скандинавських країн. Модель неоліберальна на прикладі США. Модель неоконсервативна на прикладі Німеччини. Система Беверіджа. Інклюзивність як критерій ефективності закордонних систем:

Тема 9 Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні

Проблеми та напрямки реформування соціального страхування в Україні. Медичне страхування залізничників. Соціальне партнерство в рамках системи соціального страхування. Модернізація системи в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Адаптація до європейських стандартів солідарності та страхування. Інклюзивний підхід до реформ соціального страхування: врахування потреб маломобільних груп; концепція безбар'єрної держави

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- 1 Аналіз основних підходів до визначення соціального страхування. Розгляд його функцій у період воєнного стану.
- 2 Досвід регулювання соціального страхування в Україні. виявлення бар'єрів та пропозиції щодо їх усунення (безбар'єрність).
- 3 Розрахунки пенсії за віком, пенсії з інвалідності, пенсії за вислугу років, пенсії у зв'язку з утратою годувальника. Обчислення страхового стажу для ВПО.
- 4 Порівняння українського та європейського підходів до пенсійних формул.
- 5 Розрахунок матеріального забезпечення з тимчасової втрати працездатності. Особливості оформлення лікарняних під час воєнного стану / мобілізації.
- 6 Розрахунки матеріального забезпечення у разі настання нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань.
7. Аналіз інклюзивних практик доступу до медичних послуг.
8. Програми зайнятості та повоєнного відновлення ринку праці. Розробка міні-плану реінтеграції працівників після служби.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Вид роботи	Сутність
Опрацювання теоретичного матеріалу	Самостійне вивчення основних понять, категорій і механізмів соціального страхування; аналіз законодавчих актів та нормативних документів; опрацювання рекомендованої літератури, електронних ресурсів і матеріалів, необхідних для засвоєння тем дисципліни.
Підготовка до практичних занять	Опрацювання методичних вказівок; виконання розрахункових завдань, аналіз ситуаційних кейсів і практичних прикладів; підготовка до обговорення тем і проблем соціального страхування; аналіз даних страхових фондів, законодавчих змін та актуальних подій у сфері соціальної політики.
Виконання індивідуальних завдань	Розроблення аналітичних або дослідницьких робіт; підготовка презентацій, порівняльних оглядів, аналітичних записок чи есе; виконання розрахункових робіт або міні-проектів щодо оцінки ефективності механізмів соціального страхування, у тому числі в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.
Підготовка до підсумкового контролю	Систематизація та узагальнення знань з усіх тем курсу; повторення ключових понять, законодавчих норм та практичних аспектів; виконання тестових і ситуаційних завдань; підготовка до комплексного оцінювання результатів навчання у формі екзамену.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№	Тема	Лекції, год	Практичні, год	Самостійна робота, год	Всього, год
1	Сутність соціального страхування	4 / 2	2/1	8 /12	14 /15
2	Державне регулювання соціального страхування	2 /1	2/1	8 /10	12 /12
3	Пенсійне страхування	8/2	4/2	10 /18	22 /22
4	Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності	6/2	2/1	10 /12	18 /14
5	Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання	4/1	2/1	10/14	16 /16
6	Недержавне соціальне страхування	2	1	10 /14	13 /15
7	Іноземний досвід у сфері соціального страхування	2	1	12 /13	15 /16
8	Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні	2	1	7 /13	10 /16
	Всього	30 /8	15/6	75 /106	120

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/polozhennja-pro-oopnova-redakcija-2024.pdf>)

При викладанні освітньої компоненти для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінаридискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Формою підсумкового контролю є екзамен. Форма проведення семестрового екзамену – електронне тестування. При проведенні підсумкового контролю у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в базі електронних курсів системи дистанційного навчання Moodle для перевірки знань здобувачі освіти.

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання відповідно до Положення про контроль і оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>) та Порядку проведення заліково-екзаменаційної сесії в умовах воєнного стану https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/porjadok_sesija_vijskovij-stan.pdf

Максимальна кількість балів за модуль			
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль	
до 60	до 40	до 100	
Поточний контроль		7 семестр	
1 Виконання поточних кейс-завдань Складові: ● аналіз ситуації та ідентифікація проблеми; ● аргументація та логічність пропонуваного рішення ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0 – 20 0 -4 0-10 0-3 0-2 0-1	
2 Виконання практичних робіт протягом модулю Складові: ● розуміння теоретичного матеріалу; ● правильність і повнота виконання розрахунків; ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0 – 20 0 -4 0-10 0-3 0-2 0-1	
3 Поточне тестування		0 – 20	
підсумок		маx 60	
Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	ECTS оцінка
відмінно – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
добре – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
задовільно - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
незадовільно - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/05/polozhennja-pro-oop-nova-redakcija-2024.pdf>) прозорість, неупередженість оцінювання досягнень студентів є одним із принципів забезпечення якості освітнього процесу

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту (далі – Університет) <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennja-pro-oop-ukrduzt-2021.pdf>

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність, функції та принципи соціального страхування.
2. Правові засади системи соціального страхування в Україні.
3. Структура та види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Роль соціального страхування у системі соціального захисту населення.
5. Фінансові механізми соціального страхування: джерела формування та напрями використання коштів.
6. Поняття страхового стажу та порядок його обчислення.
7. Система пенсійного страхування: види пенсій, умови їх призначення.
8. Розрахунок пенсій за віком, інвалідністю та у разі втрати годувальника.
9. Страхування на випадок безробіття: порядок реєстрації, основні види виплат.
10. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: завдання та функції.
11. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: види допомог, порядок нарахування.
12. Оплата листка непрацездатності: правила, коефіцієнти, розрахунки.
13. Страхування від нещасного випадку на виробництві: поняття професійного ризику, види страхових виплат.
14. Розслідування нещасних випадків: порядок, документи, відповідальність.
15. Медичне страхування: моделі, принципи, сучасні підходи.

16. Добровільні види соціального страхування та їх роль у системі соціального захисту.
17. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): платники, база нарахування, ставки, порядок сплати.
18. Особливості сплати ЄСВ для різних категорій застрахованих осіб.
19. Соціальні гарантії в умовах воєнного стану: особливості правового регулювання.
20. Цифровізація системи соціального страхування: електронні сервіси, персоніфікований облік.
21. Міжнародні стандарти соціального страхування (МОП, ЄС) та їх імплементація в Україні.
22. Реформування системи соціального страхування: актуальні виклики та напрями модернізації.
23. Роль роботодавця та застрахованої особи у системі соціального страхування.
24. Порядок оскарження рішень органів соціального страхування.
25. Економічна оцінка ефективності соціальних страхових програм.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Безугла В.О., Загірняк Д.М., Шаповал Л.П. Соціальне страхування. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
2. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2017. 412 с.
3. Кропельницька С.О. Соціальне страхування. К.: ЧУЛ, 2023. 336 с
4. Соціальне страхування: навч. посіб./ Т. І. Стецюк, О. В. Димніч, О. В. Мурашко. К.: КНЕУ, 2023. 167 с.
5. Стешенко О. Д. Соціальне страхування: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 58 с.

Додаткова література:

6. Історичні аспекти розвитку пенсійної системи, передумови та мета створення Пенсійного фонду.
[URL: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=208504&cat_id=9](http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=208504&cat_id=9)

7. Система соціального захисту в Україні: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. О.О. Матрос. Умань: Візаві, 2021. 175 с.

8. Соціальне забезпечення в Україні: навч. осіб./ кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів: Університет банківської справи, 2021. 547 с.

9. Соціальне страхування: навч. посіб./ М.Г. Марич. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.

10. Фінанси бюджетних установ: навч. посіб. / Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль; за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми: Сумський державний університет, 2020. 229 с.

Інтернет-ресурси:

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України);
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <http://www.fpsu.org.ua> (Федерація професійних спілок в Україні);
- 6 <https://www.msp.gov.ua> (Міністерство соціальної політики в Україні);
- 7 <https://kha.dcz.gov.ua/> (Харківський обласний центр зайнятості);
- 8 <https://www.pfu.gov.ua/> (Пенсійний фонд України)
- 9 <http://zalp.org.ua/> (Офіційний сайт профспілки залізничників).

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@ kart.edu.ua) на Office365.

Інформаційне забезпечення: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Стешенко О.Д., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ВНЕСЕННЯ ЗМІН

<i>Засідання кафедри ФОіА</i>	<i>Протокол №1 від 29.082025 р</i>	